

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19.12.2007, sp. zn. 7 Tdo 1437/2007, ECLI:CZ:NS:2007:7.TDO.1437.2007.1

Číslo: 41/2008

Právní věta:

Platba, kterou objednatel díla poskytl na podkladě smlouvy o dílo (§ 536 a násl. obch. zák.) jeho zhotoviteli jako zálohu na cenu za provedení díla, přechází do vlastnictví (resp. do majetku) zhotovitele díla. Proto i když ji zhotovitel použije na jiný účel než k provedení díla, nemůže spáchat trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1 tr. zák. ke škodě objednatele, a to ani tehdy, jestliže zhotovitel nesplnil svůj závazek provést dílo.

Je-li zhotovitelem díla právnická osoba a přisvojila-li si poskytnutou zálohovou platbu fyzická osoba, která jednala za zhotovitele, lze uvažovat o spáchání trestného činu zpronevěry ke škodě zhotovitele - právnické osoby.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 19.12.2007

Spisová značka: 7 Tdo 1437/2007

Číslo rozhodnutí: 41

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Zpronevěra

Předpisy: § 248 odst. 1 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněného P. S. zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 9 To 302/2007, a rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 10. 8. 2006, sp. zn. 91 T 11/2006, a městskému soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 10. 8. 2006, sp. zn. 91 T 11/2006, byl obviněný P. S. uznán vinným trestným činem zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. a odsouzen podle § 248 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody na 20 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 a 1/2 roku, přičemž podle § 59 odst. 2 tr. zák. byla obviněnému uložena povinnost, aby v průběhu zkušební doby nahradil podle svých sil škodu,

kteřou trestným činem způsobil. Výrokem podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost nahradit poškozené A. A. škodu ve výši 280 000 Kč.

Jako trestný čin zpronevěřý posoudil Městský soud v Brně skutek, který podle jeho zjištění spočíval v tom, že obviněný P. S. jako společník obchodní společnosti B. s., s. r. o., sjednal s objednatelem – A. A. smlouvu o dílo ohledně výstavby dvou bytových jednotek v půdních prostorách domu v B., tuto smlouvu za obchodní společnost B. s., s. r. o., jako zhotovitele díla podepsala jednatelka L. S., v průběhu provádění díla objednatel uhradil zálohy v celkové částce 805 000 Kč, k samotnému provedení díla obviněný již před podpisem smlouvy s A. A. uzavřel za obchodní společnost B. s., s. r. o., smlouvu o dílo s obchodní společností J. s., spol. s r. o., která prováděla stavbu v tzv. subdodávce, načež poskytl obchodní společnosti J. s., spol. s r. o., plnění pouze ve výši 365 000 Kč a zbytek záloh v částce 440 000 Kč, která byla určena na výstavbu bytových jednotek, si ponechal pro svoji potřebu, a způsobil tak A. A. škodu ve výši 440 000 Kč.

Odvolání obviněného, podané proti výroku o vině a dalším výrokům rozsudku soudu prvního stupně, bylo usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 9 To 302/2007, podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

Obviněný P. S. podal prostřednictvím obhájkyň v zákonné lhůtě dovolání proti citovanému usnesení Krajského soudu v Brně. Výrok o zamítnutí odvolání napadl v celém rozsahu, a to s odkazem na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle obviněného byl skutek nesprávně posouzen jako trestný čin zpronevěřý podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák., protože šlo jen o obchodně právní vztah. Jak dále obviněný uvedl, nemohl naplnit znaky trestného činu zpronevěřý podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. již z toho, důvodu, že na posuzovaný případ je třeba vztáhnout nález Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2001, sp. zn. [IV. ÚS 438/2000](#), v němž byl vysloven právní názor, že záloha je cena zaplacená kupujícím předem a že kupní cena je vlastnictvím prodávajícího bez ohledu na to, zda prodávající splnil svoji povinnost dodat zboží. Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a aby přikázal Krajskému soudu v Brně nové projednání a rozhodnutí věci.

Nejvyšší soud shledal, že dovolání obviněného P. S. je důvodné.

Krajský soud v Brně rozhodoval o odvolání obviněného P. S. znovu poté, co jeho předcházející rozsudek ze dne 30. 11. 2006, sp. zn. 9 To 507/2006, byl zrušen usnesením Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2007, sp. zn. [7 Tdo 501/2007](#), jímž bylo zároveň Krajskému soudu v Brně přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Zmíněným dřívějším rozsudkem ze dne 30. 11. 2006, sp. zn. 9 To 507/2006, Krajský soud v Brně rozhodl o odvolání obviněného tak, že zrušil rozsudek Městského soudu v Brně a sám obviněného odsoudil pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. Přitom nijak nevysvětlil důvody, pro které považoval právní posouzení skutku jako trestného činu zpronevěřý podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. za nesprávné, a své úvahy omezil na to, že obviněný naplnil znaky trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. Nejvyšší soud v usnesení ze dne 10. 5. 2007, sp. zn. [7 Tdo 501/2007](#), konstatoval, že skutek – tak jak byl Krajským soudem v Brně zjištěn a popsán v jeho výroku o vině – nemá znaky trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., a vyložil, za jakých skutkových zjištění by šlo o tento trestný čin. Při novém rozhodování o odvolání obviněného se Krajský soud v Brně ztotožnil s Městským soudem v Brně v tom, že jde o trestný čin zpronevěřý podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák., a v odůvodnění napadeného usnesení pouze paušálně a bez jakéhokoli bližšího vysvětlení uvedl, že obviněný naplnil znaky tohoto trestného činu.

Jak vyplývá z ustanovení § 248 odst. 1, 2 tr. zák. (ve znění účinném do 30. 6. 2006), jednání pachatele musí směřovat proti takové věci, která je z jeho hlediska cizí věcí a která mu byla svěřena za nějakým účelem. Okolnost, že z hlediska pachatele jde o cizí svěřenou věc, znamená, že akt svěřený nic nemění na tom, kdo je vlastníkem věci. To jinak řečeno znamená, že svěřením věci se

pachatel ani jiná osoba nestává novým vlastníkem. Pachatel tu jedná proti věci, kterou sice má ve faktické moci z toho titulu, že mu byla dána do dispozice, avšak která je i za této situace ve vlastnictví někoho jiného.

V posuzovaném případě obviněný P. S. jednal proti peněžním prostředkům, které se dostaly do jeho dispozice tím, že poškozená A. A. zaplatila zálohy směřující k uhrazení ceny díla sjednané ve smlouvě o dílo, v níž poškozená vystupovala jako objednatel a obchodní společnost B. s., s. r. o., jako zhotovitel. Smlouva byla sjednána jako smlouva o dílo podle § 536 a násl. obch. zák. Podle § 536 odst. 1 obch. zák. smlouvou o dílo se zavazuje zhotovitel k provedení určitého díla a objednatel se zavazuje k zaplacení ceny za jeho provedení. Tím, že objednatel zaplatí zhotoviteli cenu za provedení díla, se příslušná částka stává majetkem zhotovitele. To se plně vztahuje i na poskytnuté zálohy na cenu za zhotovení díla. I tyto zálohy se zaplacením stávají majetkem zhotovitele. Konstrukce založená na myšlence, že zaplacená cena díla nebo poskytnuté zálohy zůstávají ve vlastnictví objednatele až do doby provedení díla, tedy až do doby splnění závazku zhotovitele, nemá oporu v žádném ustanovení obchodního zákoníku. Ze smlouvy o dílo vyplývají oběma stranám závazky, které zanikají včasným a řádným splněním (§ 324 odst. 1 obch. zák.). Zaplatí-li objednatel zhotoviteli cenu za provedení díla, případně zálohy na tuto cenu, zaniká závazek objednatele zcela nebo do výše zaplacených záloh a příslušné prostředky se tím stávají vlastnictvím zhotovitele, a to i tehdy, když zhotovitel nesplnil svůj závazek provést dílo a když tento jeho závazek nadále trvá. Z toho, že zaplacená cena nebo poskytnuté zálohy jsou vlastnictvím zhotovitele, mimo jiné vyplývá, že zhotovitel může s těmito prostředky nakládat volně v tom smyslu, že je může použít i jinak než na financování díla, které má provést podle smlouvy o dílo. Nelze proto akceptovat názor Městského soudu v Brně, s nímž se v napadeném usnesení fakticky ztotožnil i Krajský soud v Brně, totiž že „jestliže obviněný ... použil prostředky na jiné podnikatelské aktivity společnosti, použil je ... na jiný než určený účel, a odňal je tak z dispozice dosavadního vlastníka“ a dále že „z pohledu obviněného se ... jedná o účelově vázané a jemu svěřené finanční prostředky“.

Jak je z obsahu spisu patrné, poškozená A. A. zaplatila zálohy na cenu za provedení díla zčásti v hotovosti oproti odpovídajícím příjmovým pokladním dokladům obchodní společnosti B. s., s. r. o., a zčásti bezhotovostně bankovním převodem na účet obchodní společnosti B. s., s. r. o. Příjemcem všech těchto plateb byla obchodní společnost B. s., s. r. o., jako zhotovitel díla a zaplacené částky se staly jejím majetkem. V žádném případě poškozená A. A. po provedení uvedených plateb nezůstala vlastníkem příslušných částek. Pokud obviněný P. S. dále nějak nakládal s těmito částkami, disponoval tím s prostředky obchodní společnosti B. s., s. r. o., a nikoli s prostředky poškozené A. A. Za tohoto stavu se obviněný nemohl dopustit trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. ke škodě A. A., ale v krajním případě jen ke škodě obchodní společnosti B. s., s. r. o., a to za předpokladu, kdyby bylo zjištěno, že je použil pro sebe nebo jinak mimo rámec podnikání nebo jiné činnosti této obchodní společnosti. Městský soud v Brně sice ve skutkové části výroku o vině uvedl, že obviněný část záloh ve výši 440 000 Kč „si ponechal pro svoji potřebu“, avšak v odůvodnění rozsudku připustil, že obviněný tyto prostředky „použil na jiné podnikatelské aktivity společnosti“ (myšleno na jiné účely než na provedení díla pro poškozenou A. A., avšak v rámci podnikání obchodní společnosti B. s., s. r. o.). Ohledně způsobu použití uvažovaných prostředků nacházejících se v majetku obchodní společnosti B. s., s. r. o., soudy neučinily žádné bližší skutkové zjištění, kterým by bylo vyvráceno tvrzení obviněného, že je použil v rámci podnikání obchodní společnosti B. s., s. r. o., a nikoli pro sebe osobně, a které by korespondovalo s tou částí výroku o vině, v níž je uvedeno, že obviněný si prostředky v částce 440 000 Kč ponechal pro svoji potřebu.

Konstrukce trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1 tr. zák. (nehledě na přísnější právní kvalifikaci), založená na tom, že obviněný spáchal tento trestný čin ke škodě A. A., která jako objednatel poskytla obchodní společnosti B. s., s. r. o., jako zhotoviteli zálohy na cenu provedení díla, a že se dopustil trestného činu jednáním spočívajícím v použití těchto prostředků v rámci podnikání

uvedené obchodní společnosti, je v rozporu se zásadami formulovanými v nálezů Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2001, sp. zn. [IV. ÚS 438/2000](#), publikovaném pod č. 128 ve svazku 23 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu, na který poukázal obviněný P. S. v dovolání.

Pokud soudy nižších stupňů kvalifikovaly skutek jako trestný čin zpronevěry podle § 248 odst. 1, 2 tr. zák. spáchaný ke škodě A. A., jejich rozhodnutí spočívají na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Nejvyšší soud proto z podnětu dovolání obviněného P. S. zrušil jak napadené usnesení Krajského soudu v Brně, tak rozsudek Městského soudu v Brně jako součást předcházejícího řízení, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad, a přikázal Městskému soudu v Brně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Městský soud v Brně odstraní vady vytknuté tímto usnesením Nejvyššího soudu a znovu rozhodne, přičemž se bude řídit právním názorem vysloveným jak v tomto usnesení, tak v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2007, sp. zn. [7 Tdo 501/2007](#).